

УВИЋАЈ

Prof.dr Uroš Pena

ПОЈАМ УВИЂАЈА

- Непосредно опажање промена на лицу места кривичног догађаја које предузима овлашћени орган
- систем интелектуалних, реалних и инструменталних делатности које се примењују на основу одредби Законика о кривичном поступку уз примену криминалистичко-техничких и тактичких метода и средстава које су усмерене на проналажење, обезбеђивање од уништења и фиксирање материјалних информација (предмета, трагова кривичног дела, ситуације настале кривичним догађајем) за потребе евентуалног кривичног поступка.

Битни елементи увиђаја-1

- 1) увиђај је **систем криминалистичко-тактичких и техничких радњи** које се предузимају на лицу места у складу са Законом о кривичном поступку и правилима криминалистике;
- 2) увиђајем се остварује **непосредно чулно опажање на лицу места кривичног догађаја** (макротрагови, положај предмета кривичног дела, укупна ситуација на лицу места).
- Непосредност опажања руководиоца увиђаја остварује се и **применом савремених метода и средстава** криминалистичке технике уз **ангажовање специјалиста** (криминалистички техничар, поједине врсте специјалиста).

Битни елементи увиђаја-2

- 3) **проналажење и изучавање материјалних објеката и трагова**, као и разјашњење кривичног догађаја остварује се интелектуалном делатношћу уз помоћ **планирања и проверавања криминалистичких верзија и мисаоне реконструкције** кривичног догађаја и
- 4) увиђајем се **фиксира целокупна ситуација на лицу места у његовом непромењеном и оригиналном облику** ради разјашњења структуре кривичног догађаја и обезбеђења (материјалних) доказа.

Лице места кривичног догађаја

- **Лице места кривичног догађаја** - физички дефинисан простор у оквиру којег се могу пронаћи значајне информације за разјашњење конкретног случаја.
- Под лицем места кривичног догађаја подразумева се: а) **место на коме је учинилац предузео радњу кривичног дела** (односно остварио пропуштање у случају постојања обавезе на чињење); б) **место на коме је наступила последица** кривичног дела и
- в) **свако друго место** на коме се могу пронаћи предмети и трагови кривичног дела.

Секундарно лице места

*Secondary crime scene
outdoor second
depicting a location
the victim's body
deposited in the
she was murdered*

Други објекти увиђаја-1

- 1) **спољашњи преглед леша** код кривичних дела са смртном последицом;
- 2) **увиђај докумената** (фалсификати, финансијска и привредна кривична дела);
- 3) **увиђај на животињама** (крађе, тровања животиња итд.);
- 4) **увиђај над стварима** (преглед оруђа за које се претпоставља да је послужило као средство извршења; преглед одеће осумњиченог за кривично дело или преглед жртве; преглед аутомобила за који се претпоставља да је учествовао у настанку саобраћајне незгоде.
- **примери:** код осумњиченог лица за провалну крађу у шавовима панталона и делу обуће између ђона и кожног дела траже се трагови прашине од изолације касе која је обијена;
- врши се преглед одеће осумњиченог лица за силовање и одеће коју је носила жртва у моменту силовања.

Други објекти увиђаја-2

- 5) **увиђај над људима, тј. телесни преглед** спроводи се када се на лицима траже трагови који указују на кривично дело или на постојање контакта осумњиченог са жртвом или на контакт одређеног лица са лицем места или средством или оружјем кривичног дела; односно указује на повреде настале извршењем кривичног дела.
- **примери:** Узима се од осумњиченог прљавштина испод ноктију и из ушне шкољке на основу чега се може утврдити присуство на лицу места или учешће у извршењу кривичног дела;
- испод ноктију осумњиченог за силовање или убиство проналазе се биолошки трагови коже и/или секрет за који се претпоставља да је са жртве

Увиђај над осумњиченим и фотографисање трагова

(a)

(b)

(d)

(c)

Циљеви увиђаја- 1

- а) **проналажење одговора на питање: „Шта се десило?“**, криминалистичко-тактичка диференцијална дијагноза;
- б) **утврђивање врсте кривичног дела** (нпр. обична или провална крађа);
- в) **проналажење доказа** који указују на *начин извршења кривичног дела, пут доласка и одласка једног или више учинилаца, кретање учиниоца на лицу места*, околности које омогућавају *утврђивање узрока и услова кривичног дела*;
- г) **проналажење трагова и предмета који омогућавају идентификацију учиниоца** (нпр. трагови отисака папиларних линија; предмети који су припадали извршиоцу и на основу којих се он може пронаћи), или могу да помогну приликом његовог откривања (особине личности, мотиви кривичног дела, физички хабитус, професија извршиоца итд.);

Циљеви увиђаја- 2

- **д) проналажење идентификационих трагова** којима се могу установити употребљена оруђа, оружја кривичног дела, односно предмети који су коришћени приликом извршења или бар трагови за одређење групне припадности поменутих објеката;
- **ђ) проналажење трагова и предмета који омогућавају утврђивање идентитета жртве;**
- **е) утврђивање врсте и величине штете,** која је проузрокована кривичним делом;
- **ж) контрола и провера доказа којима се располаже** (материјалних и персоналних, нпр., изјаве сведока, самог окривљеног итд.) и
- **з) обезбеђење од уништења и фиксирање свих релевантних материјалних информација** применом записника и других метода у складу са Законом о кривичном поступку.

Време вршења увиђаја и субјекти

- Увиђај се предузима у складу са начелом брзине и оперативности. Временски размак између извршења кривичног дела и почетка вршења увиђаја треба да буде што краћи.
- **„Време које пролази – то је истина која измиче пред нама“ – Lokard.**
- Руководилац увиђаја: тужилац или осл.
- Обавезни члан екипе- криминалистички техничар
- Остали: специјалисти различитих струка и профила (балистичари, трасолози итд.).

Организациони и *технички* услови за обављање увиђаја

- а) ефикасан систем дојаве; б) ефикасан систем веза,
- в) *перманентна дежурства* увиђајне екипе + тужилац;
- г) *техничка опрема* за обављање увиђаја;
- д) услови за *интервенције*: пружање прве помоћи и превоз повређених; извлачење повређених (из возила, провалија, срушених зграда); уклањање оштећених возила;
- *ђ) адресе и бројеви телефона вештака*;
- *е) полицијске патроле* обучене да након пријема обавештења оду на место догађаја ради обезбеђења;
- *ж) стручно усавршавање* (психолошка припрема - способност за рад у тешким условима, спокојство, сталоженост, концентрација, организаторске способности);
- *з) службени пас*

Опрема за вршење увиђаја

специјална возила, рефлектори за осветљавање;
уређаји за осигурање рада на саобраћајницама,
фотоапарати са блицем, опрема за специјализована
снимања и сачињавање скица при увиђају, филмска
камера, амбалажа за паковање трагова, стандардни
несесери за спровођење увиђаја (специјализовани
несесери: за провалне крађе, за вршење увиђаја код
саобраћајних деликата, за крвне и сексуалне
деликте, за мулажирање трагова, посебни несесери
за микротрагове, несери за дактилоскопирање
итд.). Прибор се налази припремљен у возилу или у
соби дежурнога.

Мобилна лабораторија за вршење увиђаја

Обезбеђење лица места -1

- оперативно-тактичка радња првог захвата.
- *Субјекти: припадници униформисане полиције (најчешће из моторизоване полицијске патроле).*
- *Патрола најближа лицу места.*

Долазак полицијске патроле на лице места

Возила се
паркирају
изван
круга лица
места како
се не би
уништили
трагови.

Обезбеђење лица места-2

- Основни задаци полицијске екипе:
 - ~~општи преглед лица места без померања ствари као и одређивање простора који оно обухвата;~~
 - ~~пружање прве помоћи повређеним особама.~~ (Приликом транспортовања повређених у болницу треба неизоставно обезбедити одећу коју су они на себи имали за даља криминалистичка испитивања. **Опрез-** повреде кичме),
 - ~~отклањање непосредне опасности од пожара или експлозије~~ тако што ће се, на пример, искључити струја, зауставити испуштање гаса. (Правило је да се слупаном возилу неизоставно откаче клеме са акумulatora);
 - ~~обележавање лица места видљивим знацима (пантљиком, канапом итд.).~~ Свима се забрањује улазак у обележени простор. Треба удаљити лица која се нађу на лицу места како не би уништила трагове;
 - блокирање затечене ситуације на лицу места и обезбеђење трагова, предмета и свих релевантних околности кривичног догађаја од било каквих промена или померања. **Ништа не дирати, обележити своју обућу, навлаке за обућу.**

Обезбеђење лица места-3

- *Блокада затвореног простора*
- *Блокада отвореног простора (најмање 40–50 метара, видљиво обележити и забранити приступ)*
- *Предузимање мера за заштиту лица места и трагова од уништења (прети невреме или велика жега).*
- Заштита трагова: Од трагова стопала, ако их има више, треба изабрати два до четири најбоља, и то с десне и с леве ноге, поклопити их погодним предметом, на пример, кантом, сандуком, картоном итд.
- Најбоље је да се лице места прекрије најлоном (пластичном фолијом) само у току кише (у тим случајевима пластичну фолију треба мало издићи од подлоге и трагова, посебно биолошких како би се осигурало струјање ваздуха).
- Покретне предмете у случају нужде склонити (у кола, кућу).

Обезбеђење лица места-4

- *Сачинити службену белешку, скице и по могућству фотографисати све промене које су настале на лицу места од момента извршења кривичног дела до доласка екипе за вршење увиђаја.*
- *Предузимање потраге за извршиоцем уколико постоје индиције које указују на правац бекства или на његов идентитет.*
- *Проналажење и међусобно раздвајање грађана који могу да пруже значајне информације о кривичном делу. Пажљиво посматрање окупљених (индиција повратка учиниоца на место догађаја).*

Обезбеђење лица места

Фазе увиђаја

- Оријентационо-информативне активности које претходе увиђају;
- Статичка фаза увиђаја (*увиђај очима*);
- Динамичка фаза увиђаја (*тзв. увиђај рукама*).

Оријентационо-информативне активности које претходе увиђају

- *Руководилац екипе прибавља извештај о спроведеним радњама обезбеђења лица места и другим битним околностима;*
- *Саслушава особе затече на лицу места;*
- *Орјентација на лицу места (обилази се лице места, констатују специфичности, утврђује се **стајна тачка**).*
- *Организије се **потрага за учиниоцем** и координира спровођење оперативно-тактичких и истражних радњи.*

Статичка фаза увиђаја-1

(увиђај очима)

- Фаза са „рукама у џеповима“.
- У круг лица места улазе само руководицац увиђаја и криминалистички техничар.
- Делатности у оквиру статичке фазе:
- Преглед и описивање лица места као и сачињавање белешки или тонског записа (преглед затвореног простора, преглед отвореног простора- подела на секторе);
- **Анализа чињеничног стања и мисаона реконструкција;**

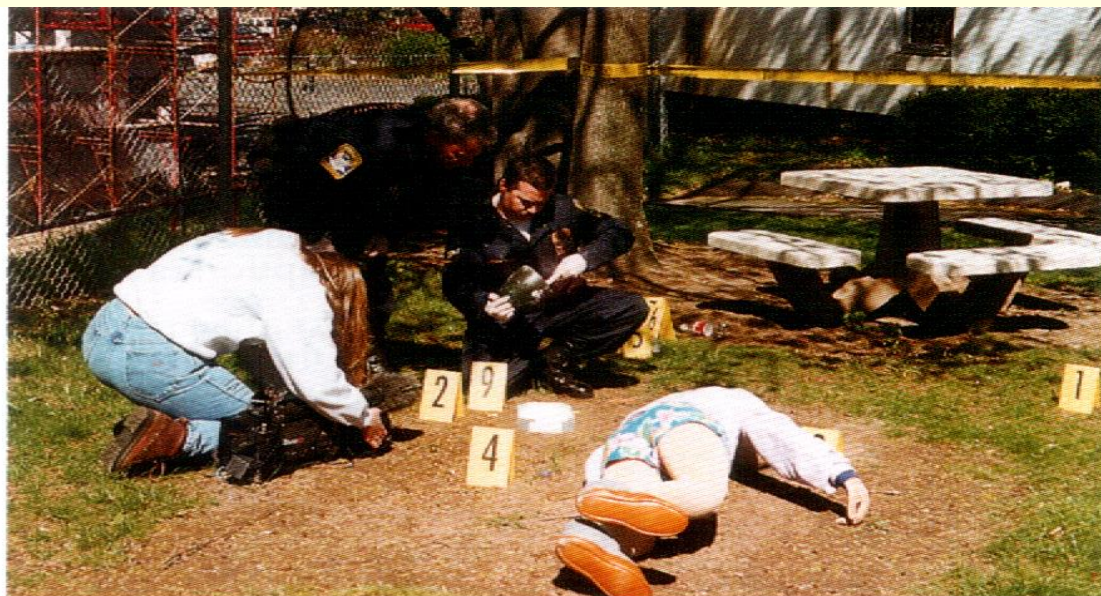
Статичка фаза увиђаја-2

- *Анализа трагова,
мисаона
реконструкција
описивање стања
на лицу места,
жртве, трагова...*

Статичка фаза увиђаја-3

- Обележавање трагова и предмета кривичног дела применом бројчаних ознака.

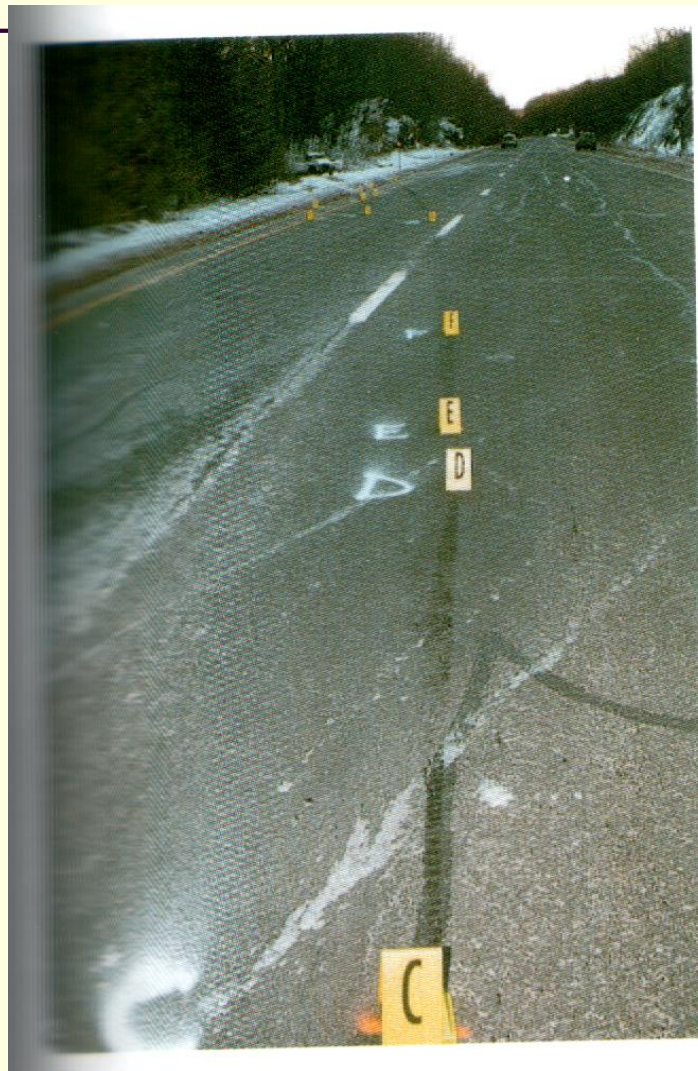
Статичка фаза увиђаја-4

Обележавање
трагова и
предмета
кривичног
дела
применом
бројчаних
ознака;

Статичка фаза увиђаја-4

Марки
ње
трагова
кочења

(a) (b)

Статичка фаза увиђаја-5

- *Мерење раздаљина између предмета и трагова пронађених на лицу места, њихове величине, утврђивање међусобног односа и њихово детаљно описивање (Детаљно се описује сваки поједини траг, положај леша, предмет за који се претпоставља да је у вези са кривичним делом и прецизно дефинише њихов међусобни однос са другим траговима);*

Статичка фаза увиђаја- фотографисање

Панорамско
фотогр
афисање

Статичка фаза увићаја- увићајна фотографија

деталъ
фотографија
трага обуће

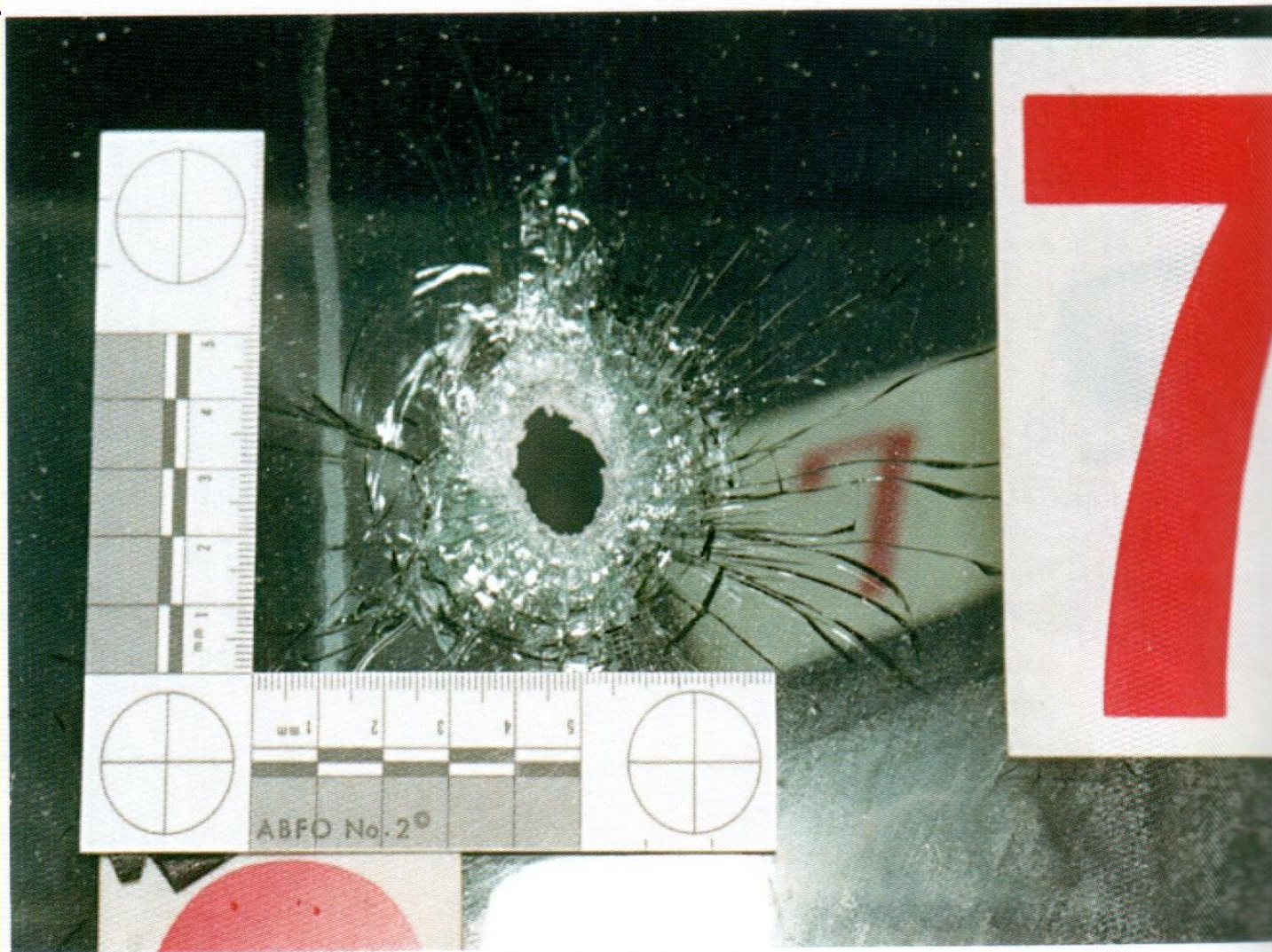
Статичка фаза увиђаја- увиђајна фотографија

- Детаљ фотографија
- Траг прстију на кожи жртве

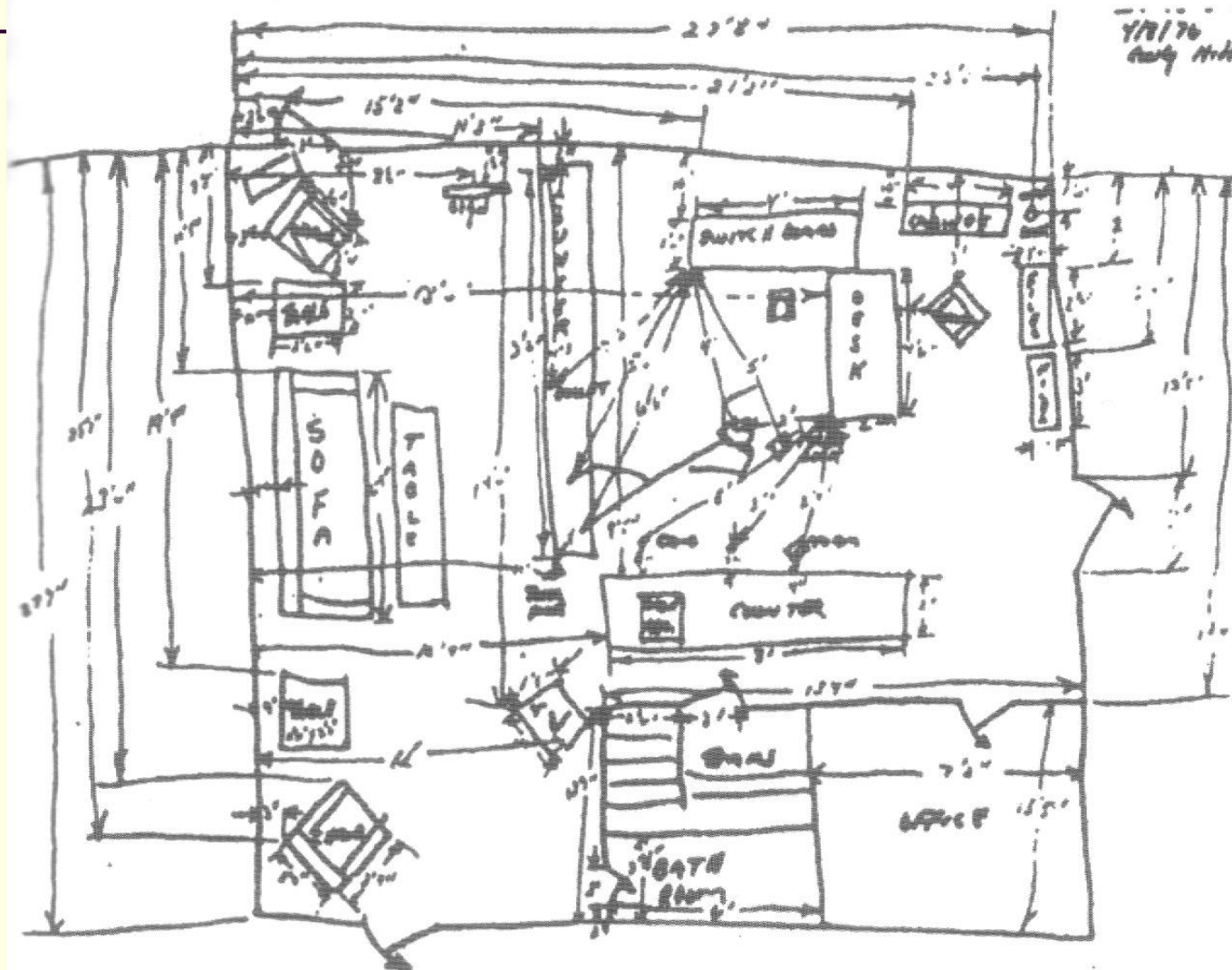
Статичка фаза увиђаја-

- Кратер на стаклу настао од пројектила.
- Шта се може закључити?

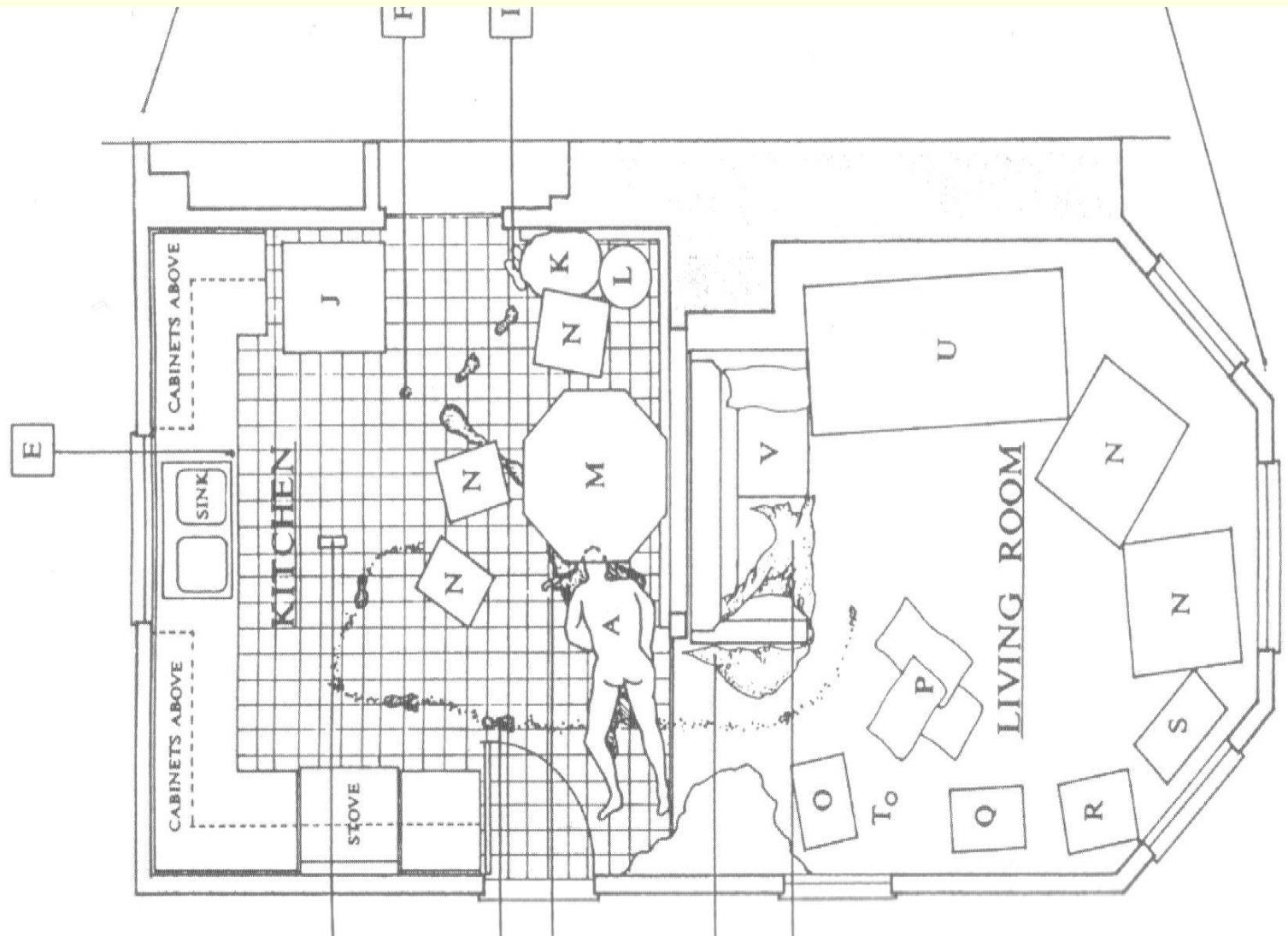
Статичка фаза увиђаја- *skice 1*

скица
цртана
слободном
руком у
току
увиђаја

Статичка фаза увиђаја- *skice 2*

Финална
скица

Динамичка фаза увиђаја

(увиђај рукама)

- ~~Изузимање предмета и њихово детаљно анализирање;~~
- *Изазивање и фиксирање латентних трагова;*
- *Мулажирање трагова;*
- *Проналажење и фиксирање микротрагова;*
- *Паковање трагова и предмета са лица места;*
- *Обезбеђење материјала за компарацију за додатне анализе и вештачења.*
- *Обављање ситуационих и других вештачења, реконструкције, криминалистичког експеримента и осталих потребних оперативних и доказних радњи*

Динамичка фаза увиђаја- изазивање невидљивих трагова прстију

цианоакрилатни
м
испарењима
са стакла и
лима
аутомобила

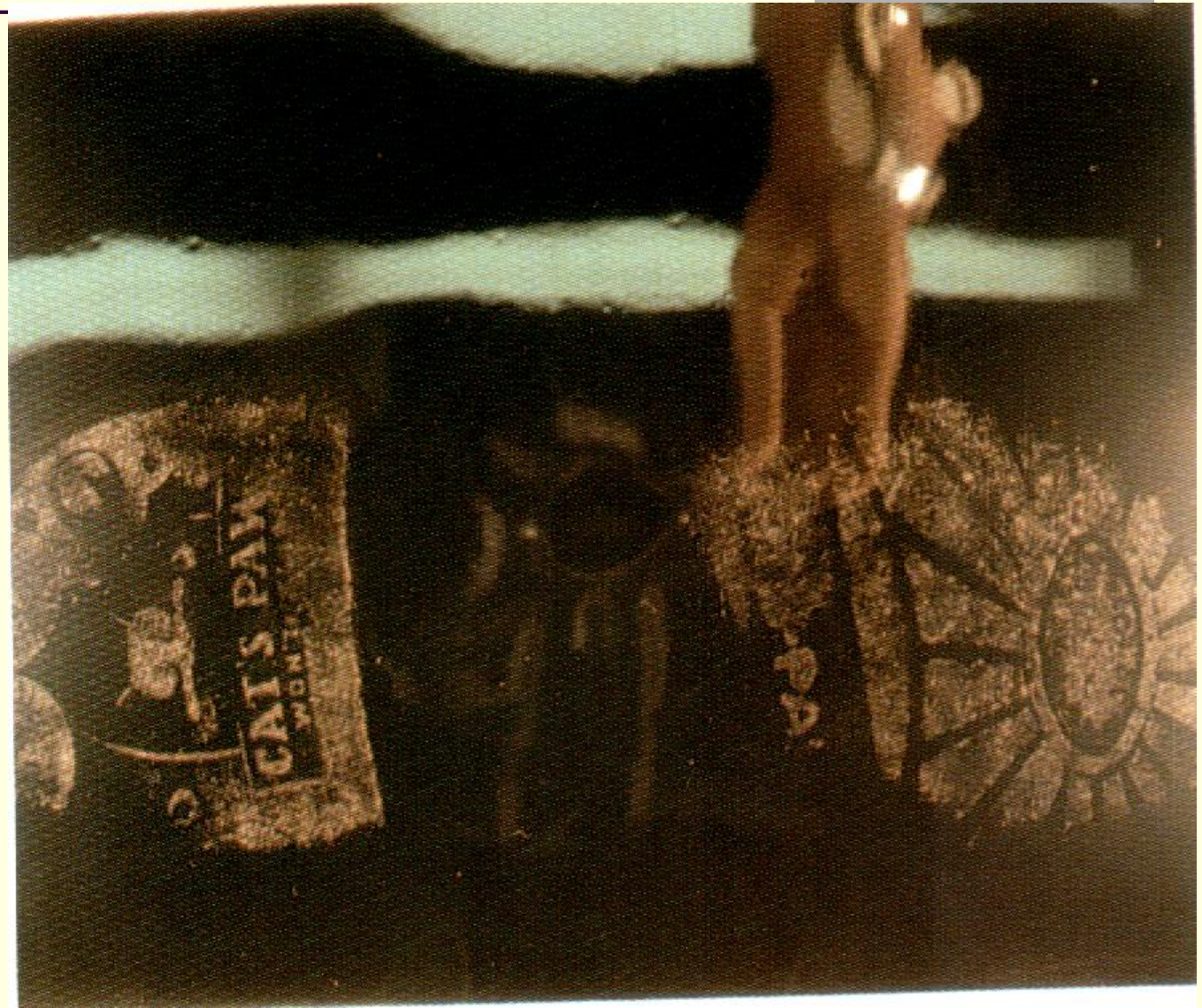
Динамичка фаза увиђаја- изазивање невидљивих трагова прстију

цианоакрилатн
им
испарењима
у комори

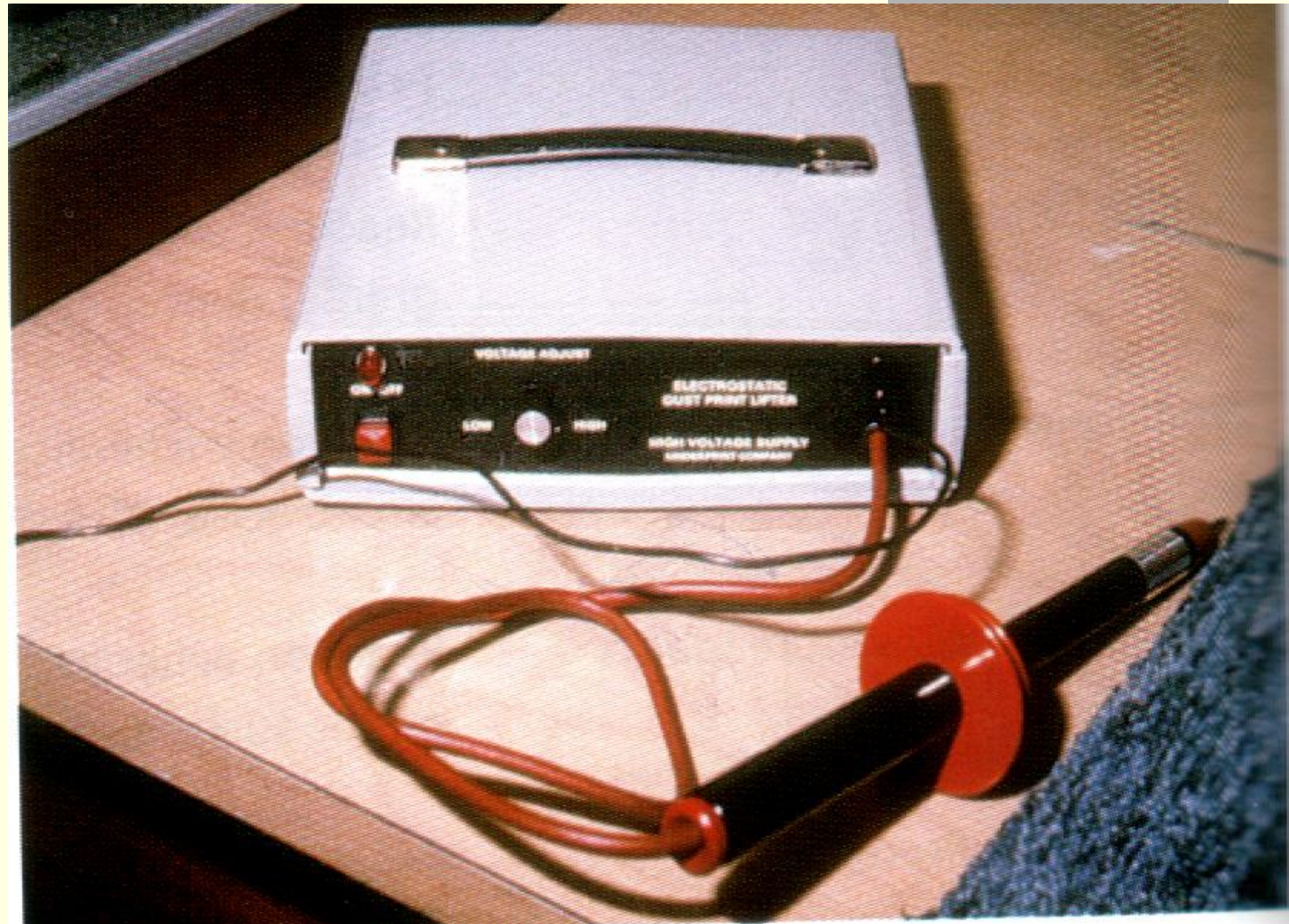
Динамичка фаза увиђаја- изазивање невидљивих трагова обуће

- невидљиви траг обуће изазван применом методе *Electrostatic lifting*
- (прашњави трагови)

*Динамичка фаза увиђаја- справа за изазивање
невидљивих трагова обуће*

Electrostatic
lifter

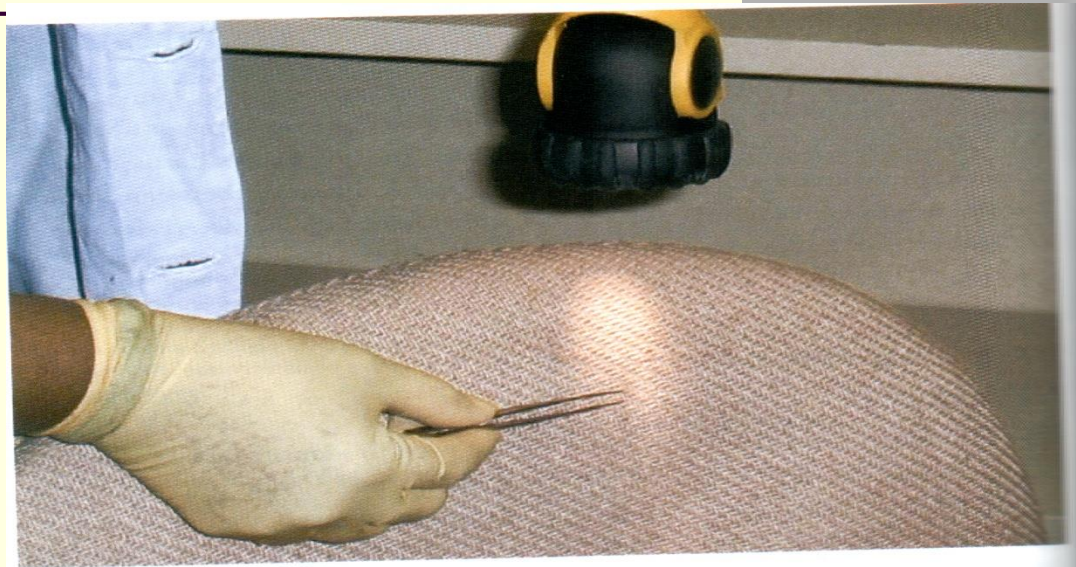

Проналазење и изузимање микротрагова

■ Косо

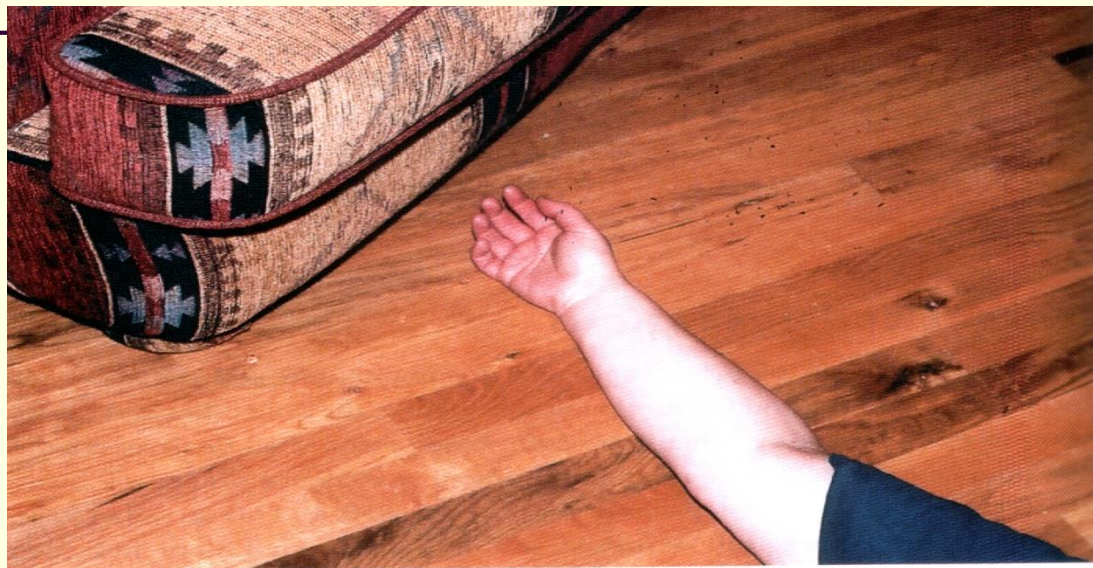
осветљење при
проналажењу
микротрагова

- 1)Изузимање
длаке пинцетом
- 2)коришћење
лепљиве траке

Динамичка фаза увиђаја- померање предмета- 1

Померањем предмета проналазе се одбачени и сакривени трагови и предмети.

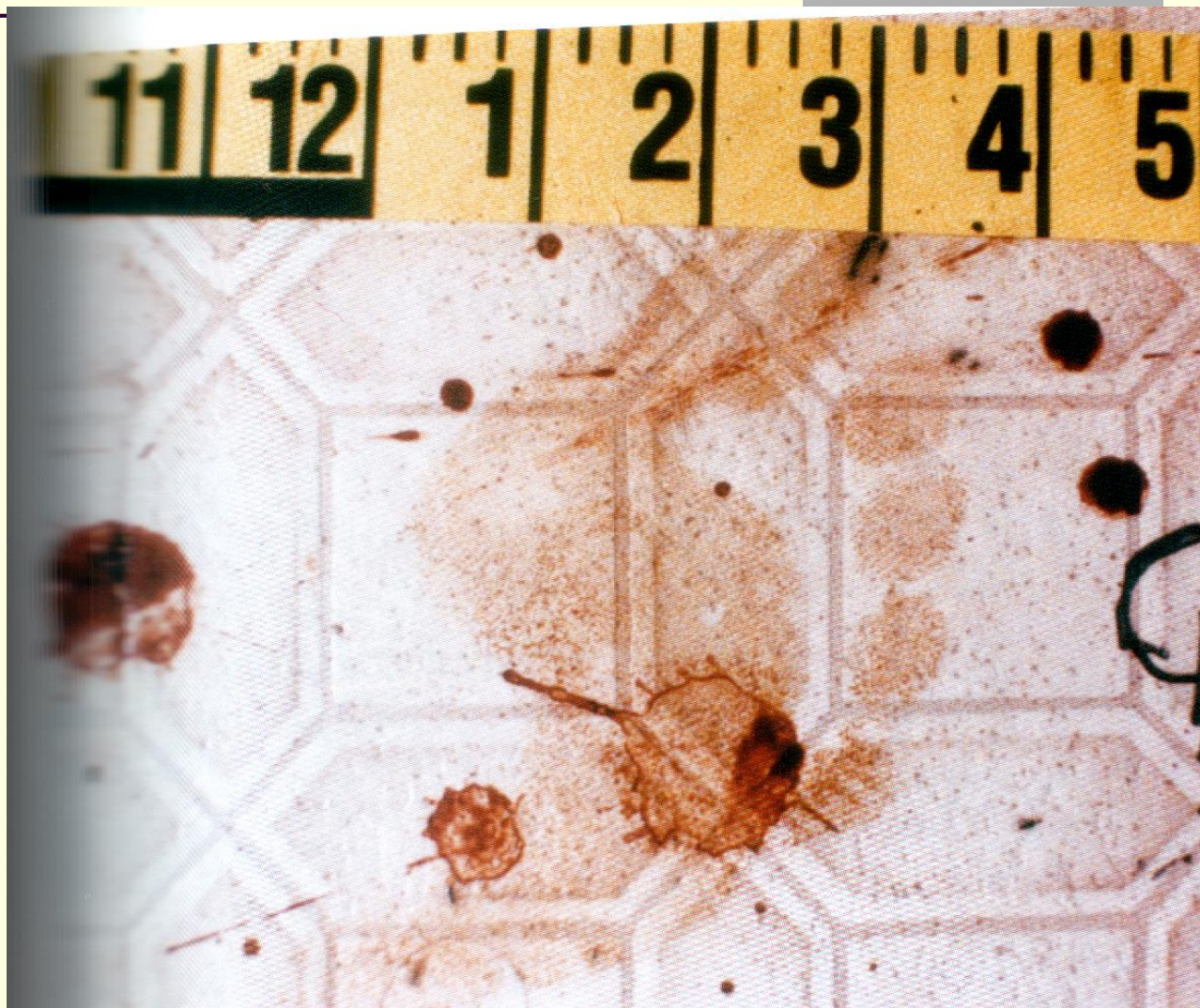

Динамичка фаза увиђаја- потрага за одбаченим предметима

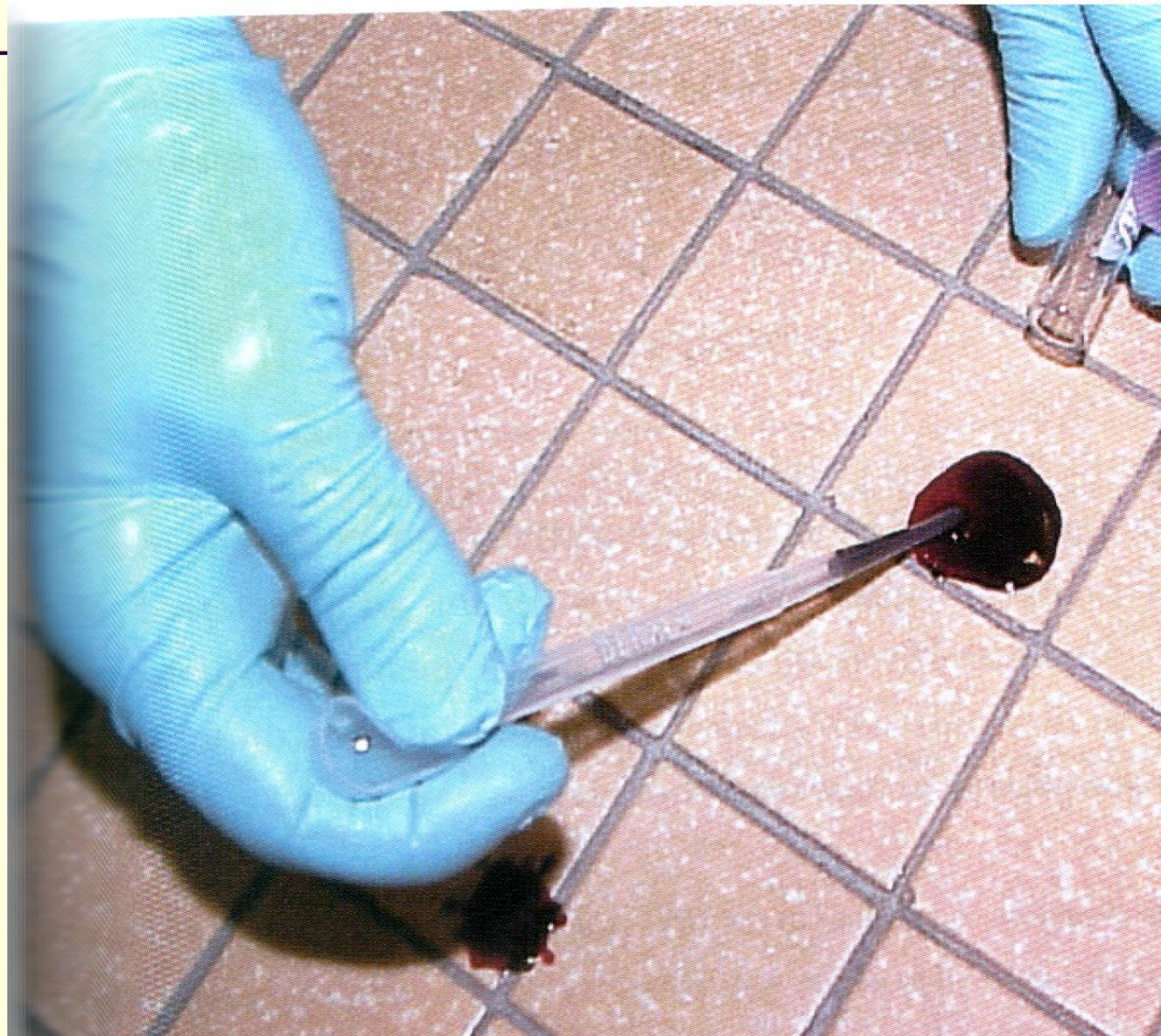
Динамичка фаза увиђаја- рад са траговима крви

- Велика информациона вредност трагова крви.
- Планирање верзија;
- Мисаона реконструкција;
- Трагови крви различите врсте, порекла.
- Идентификација.

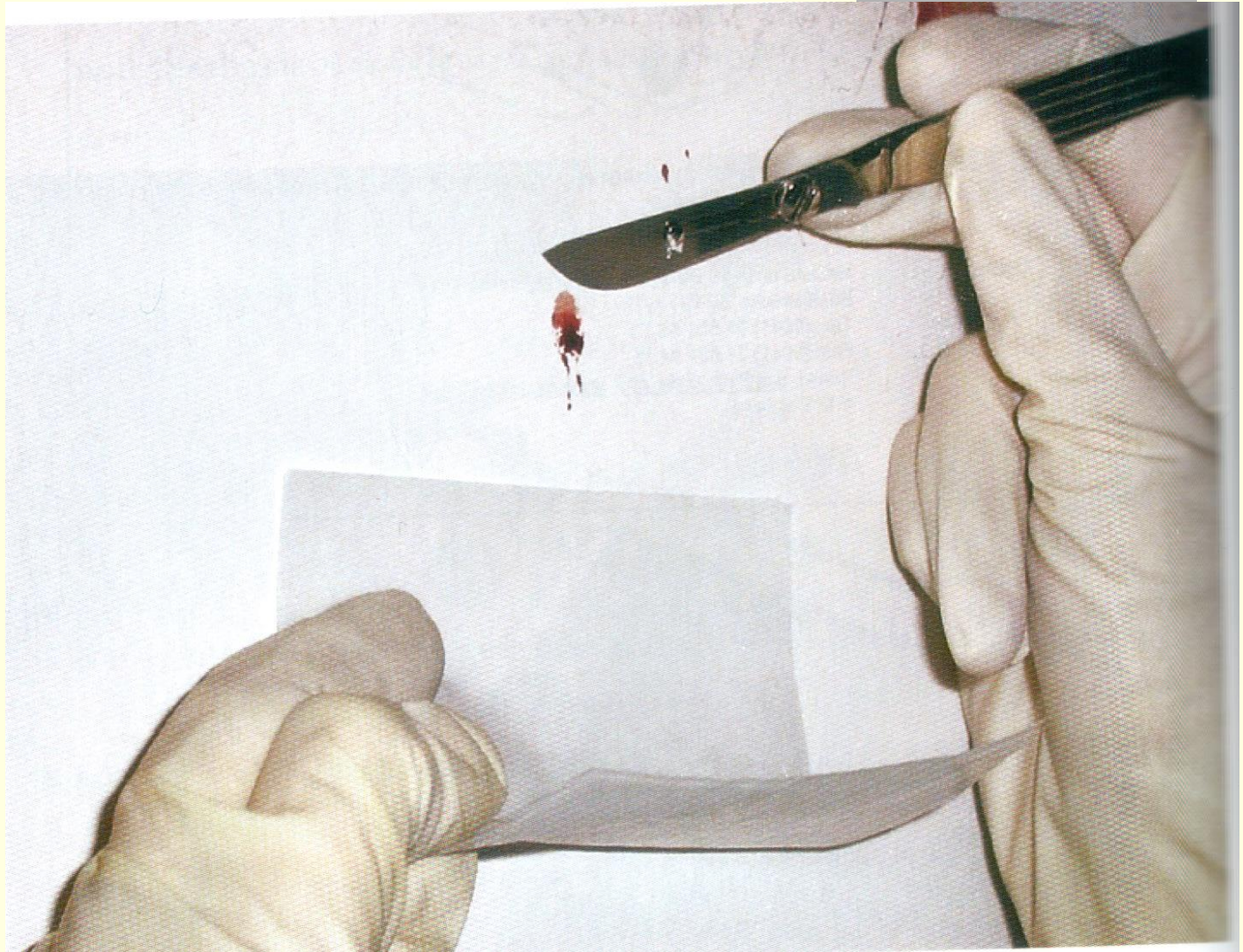
Динамичка фаза увиђаја- рад са траговима крви

- Изузимање
свежег
трага крви

Динамичка фаза увиђаја- рад са траговима крви

■ Стругање
са зида
осушеног
трага
крви.

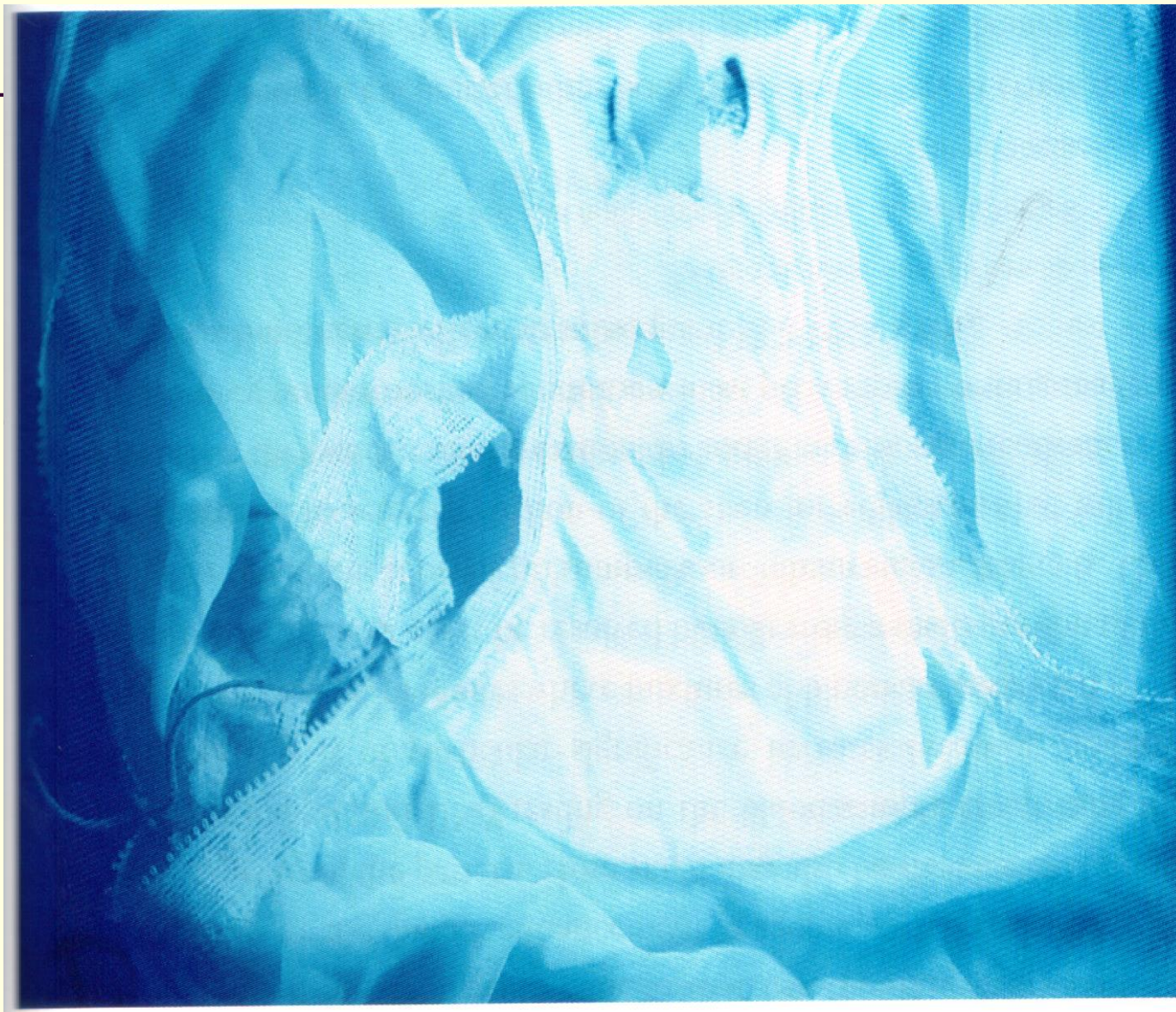
Динамичка фаза увиђаја- рад са траговима крви

- Окрвављени предмети на лицу места.
- Прво се суше па потом пакују.

Primena ultravioletnih zraka pri uviđaju

Траг семене
течности
на доњем
вешу жртве
изазван
ултраљуби
частим
зрацима.

Паковање осушених биолошких трагова

Динамичка фаза увиђаја- рад са балистичким траговима

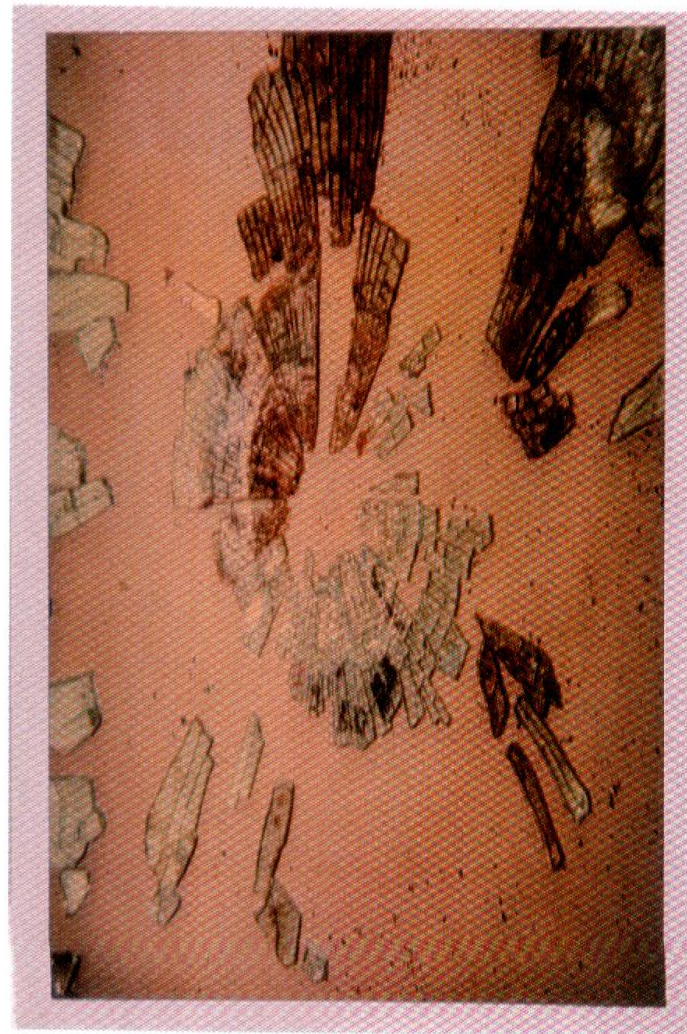
*Визирање
путање
пројектила*

Реконструкција стакла

Реконструкцијом
стакла
утврђује се

- путања
пројектила
- калибар,
- итд.

Документација са увиђаја

- Записник о увиђају:

Уводни део записника о увиђају;

Описни део записника о увиђају;

Завршни део записника о увиђају;

- Прилози записнику о увиђају:

- *Фотоелабораат;*

- *Скице;*

- *Предмети и фиксирани трагови са лица места;*

- *Макете и компјутерско моделовање чињеничног стања фиксираног увиђајем*

Макета чињеничног стања

Макета лица
места на коме је
извршено
убиство
начињена на
основу увиђајне
документације.
За потребе
суда.

■ ПИТАЊА?

